

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETARCA

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4006 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, priljublje-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (343)
je številka
tedaj vam s prihodnje
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo, ponovite jo takoj.

Stev. (No.) 342.

Chicago, Ill., 31. marca (March) 1914.

Leto (Vol.) IX.

Pozor volilci in volilke v Chicagi!

Glasiujte za socialistične kandida-
te! Glasiujte "No" na mali
glasovnici.

Delavci in delavke v Chicagi!
V torek 7. aprila so volitve za
aldermane, ki delajo postavbe za
mesto Chicago. Naše mesto je de-
lavsko mesto. Dva miliona prebiva-
lstva je brez dvoma proletar-
skega. Ta dva miliona živita, ob-
lačita in preskrbljata z vsem luksu-
som ostali milijon prebivalstva.
Delavstvo je torej v ogromni ve-
ščini in izvira vsega bogastva in si-
laja — a v mestni palači, v mestu
in v mestu nima do danes niti
enega svojega zastopnika.

Da je tako — krivi so delavci
sami. Na ljubo kapitalistom in
njihovim političnim Sarlatanom
so ehikaški delavci razdeljeni na
stranke in strančice in v vsakem
volilnem boju ponujajo v mestno
zbornico listine, ki se sicer čisto
su volitve niti niso, ki "veliki pri-
jatelji" delavstva, a v resnici so
pa vselej bili in so prijatelji ka-
pitalizma, izkoriščevalca delav-
cev. Ali se naj to rečno ponavlja?
Ali se delavstvo še ni izvedlo?

Delavstvo — vsak delavec, vsa-
ka delavska žena in deček — mora
enkrat spoznati, da zaup in mesta
v republikanski, demokratični, pro-
gresistični in "nestrankarski"
stranki. To so stranke kapitaliz-
ma, ki so razdeljene v več barv
zato, da lažlje prevarajo delav-
ce. Edino mesto za delavca in de-
lavsko ženo je v socialistični
stranki.

Delavci in delavke! Na alder-
manski zbornici v vsaki wardi se
nanaša ime delavskega kandidata
pod naslovom "Socialist". Stori-
te vaš delavsko dolžnost s tem,
da naredite križ v okrožju pod
besedo "Socialist". Priporočajte
tudi drugim delavcem in delav-
kam, ki imajo volilno pravico, da
store isto. Glasiujte za delavske
kandidate in kandidatinje!

Volilci in volilke pozor!
Poleg aldermanskega tiketa do-
bili boste v roki tudi takozvano
"malo glasovnico", katere je pa
v resnici čez štiri čevlje dolga. Na
ti plati se nahaja 12 različnih
predlogov, ki so stavljeni volil-
cem na splošno glasovanje. Glasi-
ujte po vrsti "NO", razen vpra-
šanja glede aneksije predmestja
Cicero in Oak Park. Edino pri
tem vprašanju lahko glasiujete
"Yes" če hočete.

Glasiujte "No" pri vseh pred-
logih za bonde. Milioni dolarjev,
ki jih je v kapitalistična mestna
vlada za razne naprave, se bi ve-
čidel stekli v žep grafičarjev, ka-
kor so je to doslej vedno godilo.
Glasiujte "No", to je proti po-
daljšanju službene dobe alderman-
ov na štiri leta.

Glasiujte proti osnovi novega
pravo sodnega zakona. Kakor smo
že pisali v zadnji številki "Prole-
tarca", ta zakon je najbolj zvit
in najbolj nevarna past, kar so
jih še nastavili kapitalistični organi-
ziranemu delavstvu. Napravite
križ v okrožju za stavek, ki se
glasi:

Against an act entitled "An
Act in Relation to Municipal
Court of Chicago."

Naprej za politično zmago de-
lavstva!

Zivela socialistična stranka!

BITKA V TORREONU.

Strašna bitka, najsrdečša in
najbolj krvava, kar je bilo bitk
v meksikanski revoluciji zadnjih
treh let, divjala je zadnji čeli
teden v bližini Torreona in v me-
stu samem, a najbrž še ni konec
boja. Konstitucionalisti pod vod-
stvom Ville, vrhovnega poveljni-
ka rebelov, s žudovito hrabrostjo
prodirajo naprej. Villa hoče vzeti
Torreona za vsako ceno. Kljub tem,
da vlada tamkaj silna vroči

na in da je v ustaski armadi ve-
liko pomankanje hrane in pitne
vode, borijo se rebeli kot levi,
lačni in žejni drvtjo preko kupov
mrtvecev, mlak krvi nosijo neiz-
prosnu smrt Huertinim četam, ki
ostotako hrabro branijo svojo po-
stojanko. Villa je skoro ves čas
na čelu svojih bojovnikov, kjer
je najhujši boj, kjer padajo krogl-
je kot toča, tam sviga — tako po-
ročajo iz Juareza — na svojem
konju od vrste do vrste vspodbu-
jajo svoje ljudi naprej in naprej.
Villa ima žudovito srečo. Dva ko-
nja sta v šestdesetih bitki že pa-
dila pod njim, kroglje so mu pre-
vrtale obleko in kapo, a sam je
ostaj neranjen.

V prvih treh dneh bitke je Vil-
la in v prvem boju zavezal pred-
nostje Gomez Palacio, ki leži ka-
ke tri milje od Torreona na severu.
Četrti dan so pa federalci pri-
stisnili s tako silo, da se je moral
Villa umakniti iz tega predmest-
ja. Toda zadnji petek so udarili
rebeli nazaj s prodvreno močjo in
zasedli ne le Gomez Palacio, tem-
več prodreli so tudi v sam Torreon,
kjer se je nadaljevalo krvava sla-
nja v petek ponoči in čeli dan v
soboto. Rebeli so napadli Torreon
od dveh strani. General Herrera
je v petek vodil več tisoč vojakov
od istočne strani, potokel
federalne vrste na zunanje ob-
krožje in vrti v mesto od nasprotne
strani, med tem ko je Villa, us-
kočil nove ulice od severne strani.
Tako so prišli federalci med
dva ognja in boj v ozkih ulicah,
strašni boj proti moči se je
vnel na obeh straneh. V mestu so
rebeli nabrekli na silni odpor. Fe-
deralci so zgradili barikade, us-
ulice, postavili topove in stroje
puške na strehe hiš in s tem po-
zadijali napadalcem v lito izgube.
Ali kljub temu je Villa imel v so-
boto več kot tri četrtine mesta v
svojih rokah in zadnji boj je od-
takrat osredotočen na glavni trg
ali Plaza Principal, kjer se je vr-
dil feneralni poveljnik Refugio
Velasco z zadnjimi ostanki Huer-
tine armade. Zadnji je izjavil, da
mora Villa prej obiti njega in
njegova četa do zaprega moža
preden dobi celo meso v svoji
bist. Številko padlih na obeh stran-
eh je silno veliko. Villa je be-
javil v petek, da je padlo v sed-
mih dneh boja 800 federalcev in
400 rebelov; časniki poročevalci
pa javljajo, da je mrtvih do dva
tisoč. Mrtvi leže že cele dneve na
ulicah in vsled vročine razširjajo
grozni smrad, tako da se je bati
bolezni. Villa je naročil celo vo-
zane živega arna, s katerimi hoče
na hitro uničiti meliče. Raganeti,
katerih je na tisoče, imajo zelo
slabo postrežbo in silno trpijo
zlasti ženo.

Huertino časopisje v Mexico
City poroča vsak dan o "slajnih
zmagah" v Torreonu. Kljub temu
je pa Huerta nalovil kar na oš-
tali 2500 mož, in oborožil in po-
slal proti Torreonu na pomoč svo-
ji poraženi armadi. Huerta do-
bro ve, da je Torreon zadnja po-
stojanka na severu in če ta pade,
imajo rebeli odprto pot v glavno
mesto Meksiko.

KRASNE RAZMERE!

V New Yorku bodo zidali
novo jetnistično samo za ženske,
14 nadstropij visoko!

V Parizu je več kaznjencev
presenetilo svet, ko so izjavili, da
ne marajo na prosto, ko je pote-
kel njih v zapor. Pravijo, da je
lepše notri kot pa zunaj.

Dva inozemca sta vlomila v
tovarni vagon v Patersonu, N. J.,
in ukradla šunko. Dobil sta sed-
em let.

Miss Roberta W. Wied v Ta-
coma, Wash., ima eneka za zaba-
vo. Čueek je pa zbolel in bogata
gospodična se je podala z "ljub-
njenim" bolnikom v Evropo, da
tam ozdravi. V Tacomi pa policaj-
ji pretepajo rečne Strajkarje, ki
hočejo več plače, da ne bodo stra-
dali.

Mati Jones zopet v ječi.

"Junaki" miličarji so prijeli
staro ženo, ko je šla nazaj
med strajkarje.

Walsenburg, Colo., 25. marca.
"Hrabri" coloradski vojaki
pod komando notoričnega gen. J.
C. Chusea so zopet izvojevali "si-
lajno zmago".

Naslednji so 82letno bivlaso
ženo, socialistko in vrlo boritelji-
co za prava delavcev, mater Jones,
ko se je peljala zadnji pon-
deljek nazaj v Trinidad in —
zmagali so! Sedaj se nahaja v tu-
kajšnji okrožni ječi kot jetnica
in "slavni zmagovalci", general
Chusea pravi, da je izpusti le to-
daj, če da mati Jones častno be-
sedlo, da enkrat za vselej obrne
orbet coloradskim Strajkarjem.
Tega pa mati ne ho storila dokler
more dhati, zato pa ni zanjo svo-
bode.

Mati Jones je morala iz vlaka,
ko se je isti ustavil na postaji v
Walsenburgu. Bila je na potu v
Trinidad. Na vlak je stapl kapitan
Newson s četo vojakov in
ji zaupoval, da mora izstopiti.
"Protestiram proti takemu postu-
panju ali pomagati si ne morem!"
dejala je mati. Z njo se je peljal
tudi John Brown, organizator
unije in aktiven socialist, toda on
ni bil aretiran.

Voditelji unije so takoj st rili
vse potrebno, da bi osvobodili
staro ženo, ali ni bilo mogoče.
Sklenili so, da apelirajo na pred-
sednika v Washingtonu, ako ho-
kaj pomagajo. Okrožna ječa v
Walsenburgu se nahaja v kleti
zad sodnim oostopjem in tamkaj
je zapeta mati Jones, ne da bi
kaj zakrivila. Nihče ne sme z njo
govoriti niti ji pisati.

Taka je kapitalistična pravica!

Majniška izdaja.

Proletarjat vsega sveta se pripravlja, da ponovi tradicionalno
manifestacijo prvega majnika, v kateri je izražena edinstvo misli in
ciljev, ki ga oživlja in vodi v velikem boju za pravice. Prvi maj-
nik je praznik dela; je dan, ko ponovi delavstvo svoje zahteve po
osvoboditvi dela iz težkih spon kapitalizma, po združenju vseh dru-
žabnih razredov v en sam razred svobodnih delavcev, po svobodi,
miru in ljubezni, ki nam nadomestijo suženjstvo, zavist in sovraštvo.

Da tudi mi slovenski delavci v Ameriki, kolikor nam razmere
dopuščajo, praznujemo in povečamo ta dan, si šteje uredništvo v
dolžnost izdati "Proletarca" — kakor zadnjih par let sem — v
povečani slavnostni obliki, in to če bo le mogoče najmanj na 16th
stranah.

Ta številka izide 28. aprila. Uredništvo bo v tem oziru storilo
vse, da bo gradivo te slavnostne številke najbolje za propagando
razredne zavednosti med slovenskimi delavci v Ameriki.

Uredništvo in upravnštvo bo izvršilo svoj del temeljito. Drugi
del — agitacija za razpečevanje te slavnostne izdaje — pa pre-
puščamo našim sodrugom po naselbinam. Kdor je za vstajenje pre-
letarjate iz industrijske sužnosti, kdor je za boljšo bodočnost
svojih otrok, tisti pojde gotovo na delo za majniško slavnostno izdajo
"Proletarca", kateri naj izide najmanj

V 16.000 IZTISIH.

Sodrug, mi ne izdajamo slavnostnih izdaj za Božič in Veliko-
noč. Zaponnite si dobro, da ta dva praznika sta postala simbol
suženjstva. Edini delavski praznik in simbol vstajenja proletareev
— je **PRVI MAJ!**

Prvi maj je delavski praznik, katerega so proklamirali delavci
sami. Tega praznika ne dobite v nobenem koledarju ali praktiki.
Enostavno zato, ker ni všeč kapitalistom, kraljem, cesarjem, pape-
žem in drugim ljudskim zajedajem. Delavci, najlepše bodeite praz-
novali **VAS PRAZNIK**, ako ta dan potažite za agitacijo "Proletar-
ca". V vsako večjo slovensko naselbino mora najmanj 1000 iztisov.

Cene so sledeče:
10 iztisov 45c; 25 iztisov \$1; 50 iztisov \$1.85; 75 iztisov \$2.50;
100 iztisov \$3.25; 200 iztisov \$5.50; 300 iztisov \$8.00; 400 iztisov
\$10.00; 500 iztisov \$11.50; 1000 iztisov \$19.00.

Izpolnite ta kupon, ter pošljite nam!

Upravnštvu "Proletarca", 4006 West 31st Street
CHICAGO, ILL.

Sodrug:—Pošiljam \$..... za iztisov
Majske številke "Proletarca".

Ime

Naslov

Mitchell o stavki.

Bivši delavski vodja pred kongre-
snim komitejem. Zagovarja
štrajkarje v Michiganu.

Washington, D. C. — Kongres-
ni komitej, kateri je preiskaval
delovne razmere v bakrenem o-
krožju michiganskem, je 23. 1. m.
zasišla znanega Johna Mitchella,
bivšega predsednika premogarske
unije, kateri je govoril na
par slobnih stavkarjev v Calumet
in zadnji jesen. Mitchell je bil
vprašan, da pove svoje mnenje o
karakterju in taktiki Western
Federation of Miners.

"Lastniki rudnikov v bakre-
nem okrožju silno sovražijo to or-
ganizacijo, da člani iste so sami
rdeči socialisti", rekel je pred-
sedatelj Taylor.

Mitchell je odgovoril, da krič
o "rdečem socializmu" je le pre-
veza, s katero baroni bakra ode-
vajo svoje nasprotstvo proti zvi-
šanju plače in proti drugimi po-
bolskim, ki jih zahtevajo rudar-
ji. "Magnetje bakra nasprotujejo
vošnjim plačam delavcev" —
dejal je Mitchell. "ne pa proti
temu, v kakšno unijo kdo spada
ali v kakšno politično stranko.
Calumet & Hecla Co. ni xpilno
socializma dokler se ni rudarska
federacija ojavila v dotičnem
kraju, dasiravno so bili tamkaj
socialisti tudi poprej. To je že
stara navada kapitalistov povsod,
da najdejo tak ali enak izgovor,
samo da ovirajo unijo, calumetski
baroni bakra pa niso mogli najti
drugač in tako so se poslužili so-
cializma, češ, da ne marajo take
organizacije, ki ima ecaliste za
svoje lane. Če bi bili baroni bak-
ra odkritosrni, bi rekli, da ne
morejo trpeti sploh nobene unije,
pa naj bo taka ali taka, ker oni

hočejo, da je delavec vsak sam
zase, kakor je bil poprej."

Nato je Taylor vprašal Mitchel-
la, da kaj je razlike glede delov-
nih razmer med Calumetom in
Butte, Mont., kot neorganizira-
nim in organiziranim krajem.
Mitchell je odgovoril, da življen-
ske razmere in plače rudarja v
Butte so veliko boljše kot pa v
Calumetu in da delavec in deloda-
jalca v Butte živita v prijateljs-
kem in dobriem nosnem razmer-
ju, kar bi lahko bilo tudi v Cop-
per Country, če bi kapitalisti na
svojo lastno škodo ne bili tako
trdovratni.

Dalje je Mitchell odločno zani-
kal, da bi bila Western Federation
of Miners v najmanjši zvezi
z I. W. W. Nekoč je bila zelo
kratko dobo, ali danes ni več.
Prinorcal je tudi, da kongres
sprejme zakon, ki bo preprečil
importacijo privatnih poljeistov
in Strajkolomeev.

Kongresnik McDonald iz Calu-
meta je povdal komiteju, kako
je čenil v Houghton County izo-
biti svoje oblasti v roke Waddell
Masonovim oboroženim tolovaj-
em, a sam se ni pa čisto nič po-
trudil, da bi sklenil za mir in red.
Komitej je sklenil, da pokliče
predsednika Calumet & Hecla
Co. Quincy A. Shawa, da po-
ve o poslovanju družbe in o takti-
ki iste v Michiganu.

Calumet, Mich., 21. marca —
Sodnik O. Brien v Houghtonu je
zaduje dni zavrnil predlog dvet-
nic W. F. of M., ki so zahteva-
li, da odvzre obtožnico velepote
naprejenju proti Charles H. Moy-
eru in ostalim 37 obtožencem v uni-
ji radi "zarot". Odvetniki unije
so nato vložili šest pritožb proti
obtožnici. Te pritožbe vsebujejo
tehtne dokaze, da je obtožnica ne-
postavna, prvič, ker je guverner
Ferris ob časi svoje preiskave
obiskal velepote inke in brez
dvoma vplival na nje, da so gla-
sovali za obtožbo; drugič je bil
nasvoč v sobi velepote general
in državni pravdnik Grant Fel-
lows, kar po zakonu ni imel pra-
vice. Ta dejstva in še več drugih
dokazov govori jasno, da obtož-
ca ni bila delo velepote inke sa-
mi, temveč je bila sugestirana
od gori navedenih in drugih vpliv-
nih oseb, ki so v visokim politič-
nih službah. Sodnik bo odgovori-
lo na te pritožbe v aprilskem so-
dnem zasledanju.

Quincy Mining Co. je glasom
poročila iz družbno glavne pisar-
ne v New Yorku izgubila \$1.460-
388 dolarov na produkciji ba-
kra odkar traja strajk. To je ed-
na družba, ki je do sedaj prizna-
la natančno izgubo, med tem ko
ostale družbe molčijo in — trpijo.

Socialisti v Californiji so in-
citriral predlogo za splošno sem-
arni delavski pu čeli državi.
Predloga gre na splošno glaso-
vanje v jeseni.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC.

of "PROLETAREC" published weekly
at Chicago, Ill., required by the Act of August 24, 1912.
NOTE. — This statement is to be made in duplicate, both copies
to be delivered by the publisher to the postmaster, who will send one
copy to the Third Assistant Postmaster General (Division of Classi-
fication), Washington, D. C., and retain the other in the files of the
post office.

NAME OF—	POST-OFFICE ADDRESS.
Editor, Frank Petrich.	4006 W. 31st St. Chicago
Managing Editor, F. Petrich.	4006 W. 31st St. Chicago
Business Managers, Fr Petrič	4006 W. 31st St. Chicago
Publisher, Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba.	
Owners: If a corporation, give names and addresses of stock- holders holding 1 per cent or more of total amount of stock.	
Slov. Section of So. Slavic Soc. F.	
Frank Petrich, Trustee.	4006 W. 31st St. Chicago
Slov. soc. Local No. 1. of S. S. S. F.	
Frank Podlipce, Trustee.	5039 W. 25 Pl. Cicero, Ill.
Jak Anžiček	1018 W. Ohio St. Chicago
Frank Podlipce.	5039 W. 25 Pl. Cicero, Ill.
So. Slavic Local No. 5. Trustee	Bx 508. Conemaugh, Pa.
(Signature of editor, publisher, business manager or owner.)	
Frank Petrich mgr.	
Sworn to and subscribed before me this 24. day of March 1914.	
CARL STROVER, Notary Public	
(My commission expires May 18, 1915.)	